

Liikunnan johtamisen vaihtelevat haasteet

7.10.2021 Johtamisen foorumi

Ari Karimäki

ari.karimaki@smartsport.fi

Tämä dia pois!!!! Kunnat eriytyvät

KUNTIEN TILANNEKUVA 2020 (Valtionvarainministeriö)

- Suomi kaupungistuu, nuoret ikäluokat ja syntyvyys keskittyvät suurille kaupunkiseuduille
- Suurin osa kunnista on väestöään menettäviä (2013-2018 vain 60 kunnassa asukasluku kasvoi)
- Tilastokeskuksen mukaan väestön keskittyminen jatkuu edelleen
- Lähivuosisikymmeninä yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa kaikissa kunnissa

- Suomen kunnat eroavat kooltaan, olosuhteiltaan, väestörakenteeltaan ja kantokyvyltään merkittävästi toisistaan

Vaikutukset liikuntapalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen

- Pienissä kunnissa ei liikunnalla välttämättä ole omaa viranhaltijaa
- Väestön menetyksen ja syntyvyyden pienenemisen seurauksena lasten ja nuorten määrä vähenee
- E.m. kunnissa liikuntaseurojen elinvoimaisuus (puuhaihmiset ja harrastajat) voi heiketä merkittävästi
- Liikuntapalveluiden painopiste pienissä kunnissa entistä enemmän iäkkäiden liikunnan edistämiseen
- Kasvavissa kaupungeissa isojen seurojen toiminta ja mm. tilatarpeet kasvavat edelleen

Kuntien liikuntatoimien haasteet ja ratkaisumallit

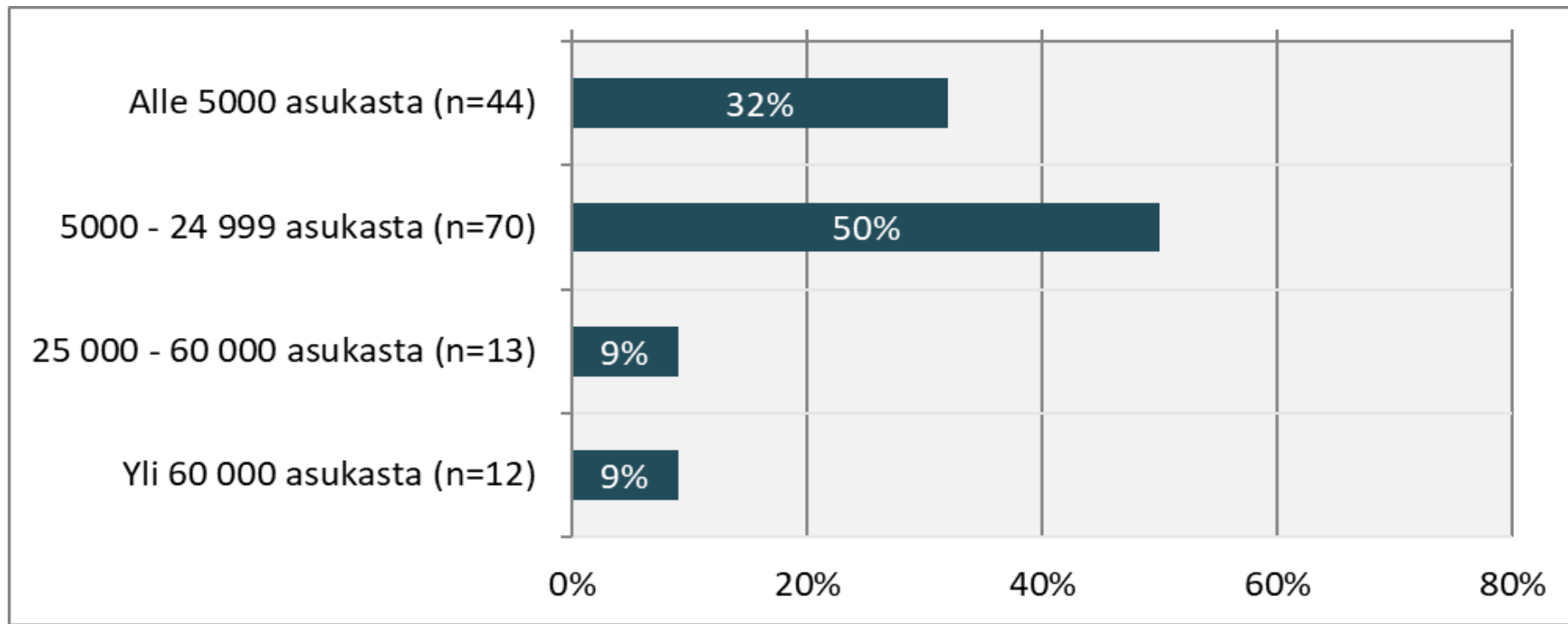
- Valtakunnallinen hanke, jossa etsittiin ratkaisuja kuntien liikuntapalveluiden tulevaisuuden tarpeisiin.
- SmartSport osuuskunnan Webropol-kysely kuntien liikuntajohtajille ja liikunnasta vastaaville viranhaltijoille lokakuussa 2020.
- Kyselyssä tiedusteltiin liikuntajohdon arvioita ja näkemyksiä liikuntapalveluiden nykytilasta, tulevaisuuden haasteista sekä ratkaisumahdollisuuksista.
- Vastauksia saatiin 139 kunnasta, joten vastausprosentti oli 47.

Kunnat eriytyvät, liikuntatoimet eriytyvät

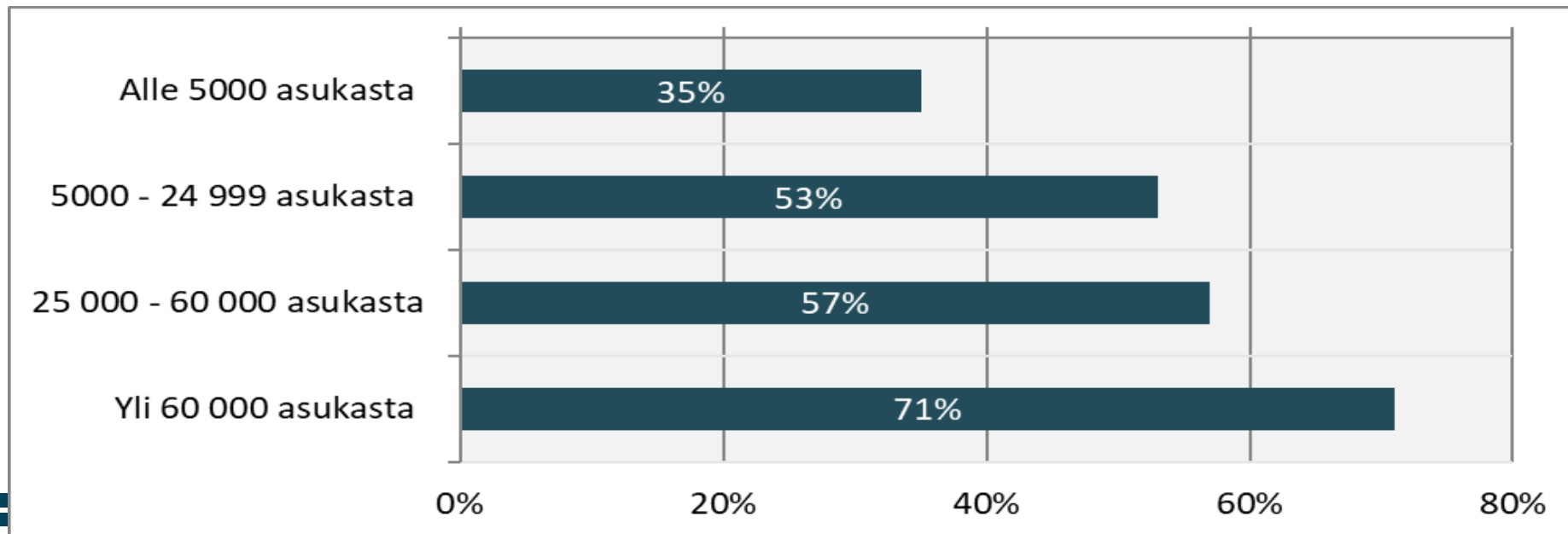
- Suomen kunnat eriytyvät eli eroavat kooltaan, olosuhteiltaan, väestörakenteeltaan ja kantokyvyltään merkittävästi toisistaan

Manner-Suomen kunnat on jaettu kyselyssä neljään kokoluokkaan vuoden 2020 asukaslukujen mukaan:

- I Alle 5000 asukkaan kunnat, joita on yhteensä 124 ja joissa asuu noin 350.000 asukasta
- II 5000-24.999 asukkaan kunnat, joita on yhteensä 131 ja joissa asuu noin 1,5 miljoonaa asukasta
- III 25.000-60.000 asukkaan kunnat, joita on yhteensä 23 ja joissa asuu noin 900 000 asukasta
- IV Yli 60.000 asukkaan kunnat, joita on yhteensä 17 ja joissa asuu noin 2,8 miljoonaa asukasta

Erikokoisten
kuntien osuus
aineistosta

Erikokoisten
kuntien osuus
kokoluokastaan

Kunnan liikuntatoimen henkilöresurssien riittävyys

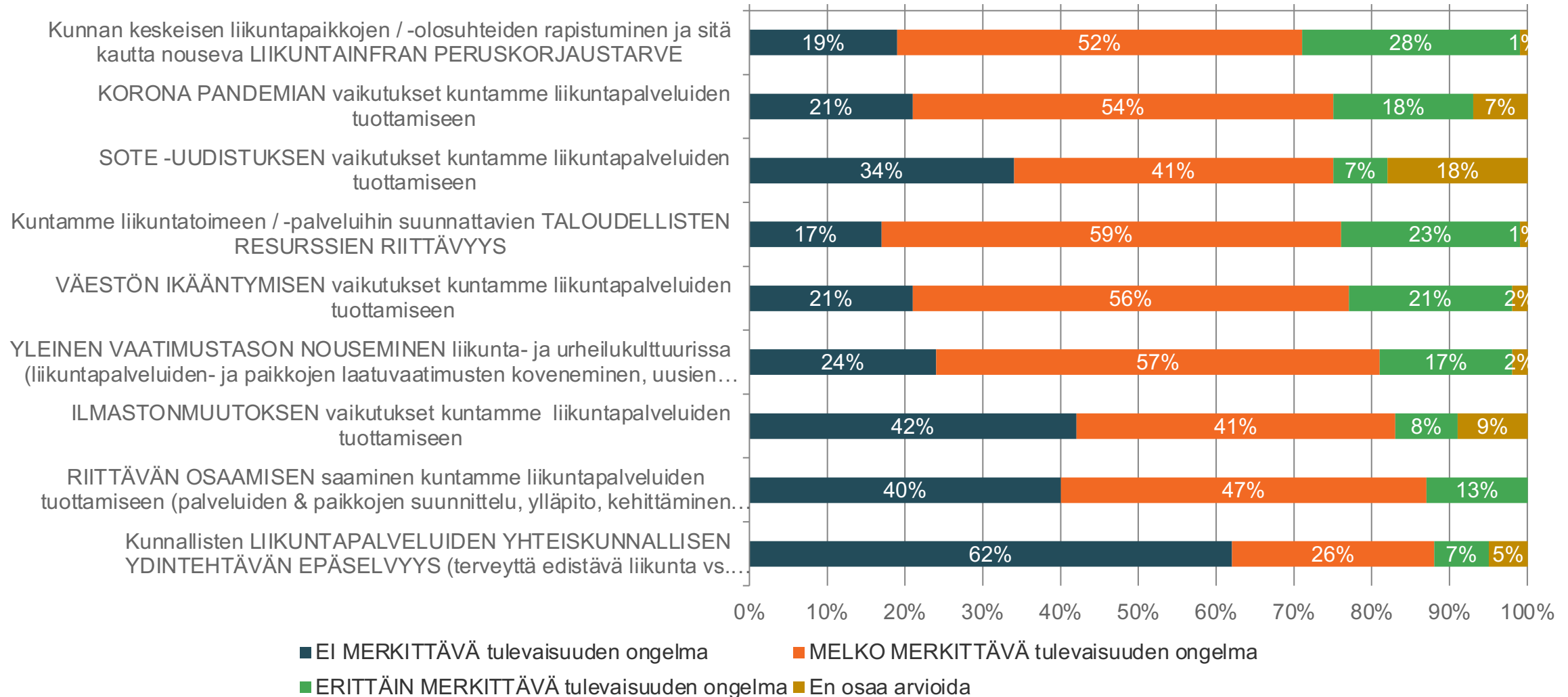
	Erittäin hyvä (%)	Melko hyvä/ tyydyttävä (%)	Heikko (%)	Erittäin heikko (%)
Alle 5000 asukasta	7,00	41,90	39,50	11,60
5000-25.000 as.	10,10	69,60	18,80	1,40
Yli 25.000 as.	0,00	92,00	8,00	0,00

Erittäin merkitsevä tilastollinen ero pienimmän ja suurimman kokoluokan välillä. Yli puolet alle 5000 asukkaan kuntien liikuntavastaavista näki tilanteen heikkona tai erittäin heikkona.

LIIKUNTATOIMEN HAASTEET

*"Jos jokin on tärkeää ja haastavaa,
sitä ei kannata tehdä yksin.."*

Miten merkittäviksi ongelmiksi ennakoit seuraavien asioiden muodostuvan kuntanne liikuntapalveluiden tuottamiselle lähitulevaisuudessa?

Vaatimustason nousu liikunta- ja urheilukulttuurissa

Vaatimustason nousulla tarkoitettiin kuluttajien kasvavia laatuvaatimuksia liikuntapalveluja ja -paikkoja kohtaan sekä uusien lajien ilmaantumista

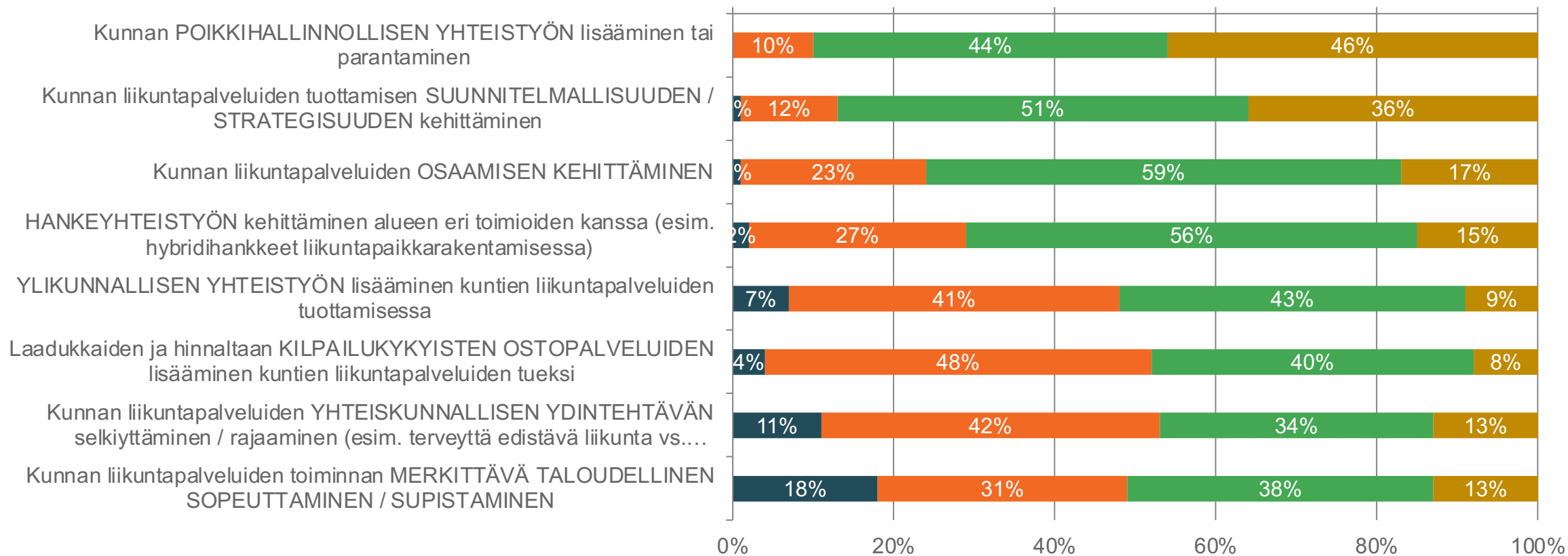
	Ei merkittävä tulevaisuuden ongelma (%)	Melko/Erittäin merkittävä tulevaisuuden ongelma (%)
Alle 5000 asukasta	36,60	63,40
5000-25.000 as.	22,40	77,60
Yli 25.000 as.	12,00	88,00

Tilastollisesti ero jää niukasti merkitsevyyden rajan alle. Tulosta on siten syytä pitää vain suuntaa antavana.

RATKAISUKEINOT

*"Jos jokin on tärkeää ja haastavaa,
sitä ei kannata tehdä yksin.."*

Missä määrin uskot alla mainittujen asioiden tarjoavan mahdollisuuksia kuntien liikuntapalveluiden tulevaisuuden päähaasteisiin vastaamisessa?

■ EI TÄRKEÄÄ tulevaisuuden päähaasteita ratkottaessa
 ■ MELKO TÄRKEÄÄ tulevaisuuden päähaasteita ratkottaessa

■ PIENESSÄ MÄÄRIN TÄRKEÄÄ tulevaisuuden päähaasteita ratkottaessa
 ■ RATKAISEVAN TÄRKEÄÄ tulevaisuuden päähaasteita ratkottaessa

Yhteiskunnallisen ydintehtävän selkiyttäminen (terveysliikunta/kilpa- ja huippu-urheilu)

Tällä viitattiin erityisesti terveyttä edistävän liikunnan sekä kilpa- ja huippu-urheilun toisistaan poikkeaviin vaatimuksiin kuntien liikuntatoimia kohtaan (esim. liikuntapaikat ja niiden varustaminen)

	Ei tärkeää (%)	Pienessä määrin tärkeää (%)	Melko tärkeää (%)	Ratkaisevan tärkeää (%)
Alle 5000 asukasta	18,20	47,70	22,70	11,40
5000-25.000 as.	10,30	44,10	36,80	8,80
25.001-60.000 as.	0	38,50	38,50	23,10
Yli 60.000 as.	0	8,30	58,30	33,30

Tilastollisesti isoimman kokoluokan ero pienimpään kokoluokkaan on merkitsevä ja suhteessa toiseksi pienimpään kokoluokkaan melkein merkitsevä

Yhteenvetoa

- Liikunnan edistämisen mahdollisuudet vaihtelevat kunnittain jo yksinomaan kuntakoon mukaisesti tarkasteltuna.
- Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat myös paikalliseen liikuntaan.
- Liikuntatoimen resurssit, mutta myös lasten ja nuorten määrä sekä seuratoiminnan elinvoimaisuus määrittävät liikuntatoimen tehtäväkenttää keskeisesti
- Keskeisiä yhteisiä tekijöitä ovat talouden rajallisuus sekä vanhenevan väestön kasvavat liikunnan tarpeet
- Sote-uudistus herättää eniten epätietoisuutta, myös ilmastonmuutos jossain määrin

Yhteenvetoa

- Kuluttajien kasvavat laatuvaatimukset liikuntapalveluja ja -paikkoja kohtaan sekä uusien lajien jatkuva ilmaantuminen koetaan ongelmallisiksi liikuntatoimissa. Mitä isompi kunta sitä enemmän siitä on päänvaivaa
- Varsinkin isoissa kaupungeissa liikuntakulttuurin eri osa-alueiden erilaiset vaatimukset aiheuttavat yhteensovittamisen ongelmia
- Liikunnan edistäminen on varsin selkeästi koko kunnan yhteinen haaste
- Tarkemman kuvan saamiseksi eriytyneistä liikuntatoimista ja niiden johtamisesta tarvitaan lisää tutkimusta. Esimerkiksi tarkastelu kunnan maantieteellisen ja alueellisen sijainnin sekä tilastollisen kuntaryhmityksen (maaseutumainen/taajaan asuttu/kaupunkimainen kunta) mukaisesti täydentäisi kuvaa toimintakentästä.